

nimenomaan silloin, kun perheen äiti ei pysy traditionaalissa äidin roolissaan, vaan suuntautuu uran luomiseen kodin ulkopuolelle. Harmonian rikkoutuminen osoitautuu haasteeksi etenkin perheen isälle, joka yrittää ratkaista ristiriitaa a) ottamalla "äidin" roolin kodin sisällä tai b) etsimällä itselleen ns. toisen naisen. Ratkaisut osoittautuvat tilapäisiksi ja lopullinen harmonia löytyy vasta silloin, kun puolisojen välille syttyy romanttinen rakkaus uudelleen. Ruoho argumentoi, että toistaessaan tietynkaltaista harmonia-dis-harmonia-harmonia -kaavaa suomalaiset perhesarjat toimivat ideologisesti. Ne pyrkivät sosiaalistamaan ja integroimaan mieskatsojat modernin yhteiskunnan perusyksikköön ydinperheeseen.

Tutkiessaan perhesarjojen ja käyttödraaman estetiikkaa Ruoho nostaa keskiöön realismin käsitteen. Tekijä tarkastelee realismin ilmenemistä eri ohjelmahistoriallisissa vaiheissa. Realismin problematiikkaa avataan myös journalistisen tv-kritiikin yhteydessä. Jaottelu erilaisiin realismiin

muotoihin ja niiden tarkastelu suhteessa itse ohjelmiin sekä muuttuviin ohjelmapolitiisiin painotuksiin onkin ehkä kiehtovinta työn antia. Parhaimmillaan tekijän kysymyksenasettelut nivoutuvat klassisiin taidefilosofisiin kysymyksiin "todellisuuden" ja "fiktion" suhteista.

Tarkastellessaan tekijyyttä Ruoho analysoi mediakulttuurissa tapahtunutta kaupallistumista ja sen vaikutuksia ohjelmatuotantoon. Kaupallista toimintakulttuuria problematisoiva kysymyksenasettelu on tuttu useista muistakin alan viime aikaisista tutkimuksista. Sinänsä ansiokkaassa analyysissä lukija jäi kuitenkin kaipaamaan tekijöiden omaa ääntä. Vaikka Ruoho perusteleeekin oman anonymiteettiä korostavan valintansa sinänsä ansiokkaasti, olisi tekijöiden ääni tuonut tekstiin ehkä uudenlaista ilmettä ja särmeä.

Kokonaisuudessaan Ruohon työ on perusteellisesti ja selkeästi argumentoitu tutkimus. Kysymyksenasettelu on kunnianhimoinen, kuten kypsällä tutkijalla pitääkin. Aihetta lähestytään varsin laajaa

lukeneisuutta hyödyntäen. Lähestymistavan varjopuolena on tietyn tarinallisuuden katoaminen. Aika ajoin syntyy vaikutelma, että osiot elävät tekijän eksploimasta konjunkturaalisesta lähestymistavasta huolimatta varsin erillistä omaa elämänsä.

Loppuluussa Ruoho onneksi kutoo lankoja yhteen. Tekijä ottaa kantaa tutkimuskohteeseensa kulttuurisena ilmiönä. Näkemysellistä reflektointia olisi lukenut useammankin sivun verran.

JOHANNA SUMIALA-SEPPÄNEN

Geenipuhe juuresta latvaan

Ilina Hellsten
THE POLITICS OF METAPHOR
Biotechnology and Biodiversity in the Media.

Acta Universitatis Tamperensis
876. 2002. 170 s.

Ilina Hellstenin tavoitteena on väitöskirjassaan tutkia bioteknologian ja median suhdetta metaforien näkökulmasta – varsin mielenkiintoinen ja ajankohtainen tutkimus siis. Yhä useampien tutkijoiden on sopeuduttava journalistisiin toimintatapoihin ja pohdittava tutkimustulosten julkistamista ei vain tieteen sisäisen kommunikation vaan myös mediajulkisuuden kannalta.

Tutkimuksen taustalla on kysymys siitä, miten puhua ilmiöistä, jotka ovat liian pieniä, isoja, abstrakteja tai monimutkaisia ihmisen nähtäväksi tai käsitettäväksi: miten hahmottaa esimerkiksi geenin tai biodiversiteetin olemusta ja toimintaa. Käsitteellistämässä ja konkretisoimisessa apuna käytetään nimenomaan metaforia. Metaforat eivät kuitenkaan ole vain "viattomia" välineitä, vaan niitä käytetään myös tietoisesti ohjaamaan uusiin teknologioihin liittyviä uskomuksia ja käsityksiä. Erityisesti joukkotiedotusvälineissä metaforia käytetään, kun pyritään dramatisoimaan ilmiöitä. Metafo-

rat nostavat joitain ilmiöitä ja ilmiöiden ominaisuuksia esille ja samalla jättävät muita ilmiöitä varjoon. Hellsten myös tuo esille, että metaforat toisaalta pitävät yllä sosiaalista koherenssia, toisaalta saattavat saada aikaan sosiaalista muutosta.

Teoreettisen käsitteistönsä Hellsten hakee kolmelta taholta: metaforateorioista, viestintätutkimuksesta sekä tieteen ja teknologian tutkimuksesta. Hellsten tuntee hyvin käyttämänsä teoriat ja niiden sisäiset kiistelyt ja jatkokehittelyt. Väitöskirjan alkuosa toimii näin myös kattavana johdantona näihin tutkimusperinteisiin.

Tutkimuksen toinen osa sisältää bioteknologian ja geenitutkimuksen julkisuuteen liittyviä tapaus-tutkimuksia, menetelmänä käytetään kuvien ja tekstien sisälönanalyysejä. Tapaustutkimusten aiheet ovat hyvin valittuja ja aiheisto on kerätty mm. Helsingin Sanomista, Der Spiegelistä ja New York Timesista. Hellsten analysoi ja erittelee huolella julkisuudessa toistuvia metaforia, kuten "luonto on biodiversiteetti", "tiede on matka" ja "geenit ovat elämän aakkoset". Metaforilla on siis merkitystä: luontoon liittyvät metaforat ovat yhteydessä mm. siihen, miten käytämme luontoa hyväksi.

Lopuksi kritiikkiä: Metaforia vertaillaan ja punnitaan edes takaisin ja olisin toivonut, että Hellsten olisi loppua kohden summannut tuloksiaan virittämällä enemmän kahteen muuhun teoreettiseen taustateoriaansa – viestinnän tutkimukseen sekä tieteen ja teknologian tutkimukseen. Tutkimuksen rakenteesta (monografiaväitöskirjan ja nippuväitöskirjan välimuoto) johtuen työssä on jonkin verran toistoa. Mielestäni olisi ollut parempi joko julkaista osartikkelit ja yhteenveto sellaisenaan tai rakentaa monografia, johon osatutkimukset olisi selkeämmin sulautettu.

PIIA JALLINOJA